

der derimod for det første gives dem en Advarsel af Præsten og dernæst af noget, som hedder Kirkeraadet, og som er en lignende Institution som Skolekommissionen, valgt af Sognets Beboere; hvis det ikke hjælper, kunne Børnene fratages Forældrene og paa disses Bekostning sættes i Pleje hos andre Folk; men Munkter kender man, som sagt, ikke til. — Med Hensyn til Lønningen og Skolens Indretning, da er det Kommunen, som blyger Skolerne og lønner Lærerne, men Staten giver et meget stort Tilskud dertil. Det er saaledes indrettet, at jo fuldigere en Løn Kommunen giver, og jo bedre en Skoleindretning den sætter i Stand, desto større er Statstilskuddet, saaledes at det næsten kan betale sig for en Kommune at gøre noget bethdeligt for sit Skolevæsen; i den Grad vilker Statstilskuddet. Det samlede Statstilskud, som den svenske Stat udreder til Almue-skolevæsenet, er da ogsaa noget over 4 Mill. Kr.

Det var den egentlige Folkeskole. Vi gaa nu til den Del af Skolerne, som jeg nærlig vilde henlede Opmærksomheden paa, nemlig Mellemstolen og den højere Skole, fordi der er det ejendommelige for Sverige, at Undervisningen ogsaa her er gratis. Jeg siger udtrykkelig, at „Undervisningen“ er gratis, thi intet er jo fuldkomment her i Verden, og for saa vidt er den svenske Skole heller ikke det absolutte Ideal; der hdes nemlig i Birkeligheden en lille Betaling, hvis Størrelse jeg straks skal nævne, men man lægger i Sverige saa stor Vægt paa den fri Skole, at man med stor Bestemthed hævder, at det ikke er for Undervisningen, man betaler. Der kan jo godt siges at ligge en lille Spidsfindighed heri, men Forholdet er det, at man betaler til nogle Særkasser, som disse Stoler have; saaledes er der en Kasse til Brændsel og Vds, en til Bygningens Vedligeholdelse og en til Inventariet, og til disse Kasser paalignes der Eleverne et Beløb. Men der er sat en Maximumsgrænse for dette Beløb, og den er sat saa lavt, at 25 Kr. aarlig er det højeste, nogen kan komme til at betale; højere Skolepenge kan altsaa end ikke den rigeste Mand i Sverige komme til at betale for sin Søn i Statens første Latinstoler, og det er saaledes, at de øvrige Børn betale mindre, eftersom deres Formuesomstændigheder ere, medens de ubemidlede ere fuldkomment fri ogsaa for denne Afgift. Det svenske højere Skolevæsen er altsaa virkelig gratis paa denne ringe Afgift nær, som kun hdes af dem, der have Evne dertil. Der er 90 saadanne Stoler i Sverige; de kaldes derovre „Almänna Läroverk“. De

have, naar de ere fuldkomne, 7 Klasser, hvoraf de to øverste ere 2-aarige, saa at Eleverne gaa 9 Aar i Skole i det hele, men de ere ingenlunde fuldstændige hele Landet over. Man har dem tværtimod i alle mulige Grader af Ufuldstændighed, alt efter Byernes Størrelse og Evne. I nogle Byer habes der Stoler med 7 Klasser, i andre med 5, i andre med 3, og der er endogsaa nogle paa kun 2 eller 1 Klasse. Hermed staar i Forbindelse en Ejendommelighed ved det svenske Skolevæsen, som man maaste fra nogle Sider her i Salen vil indvende noget imod, nemlig dets Ensartethed; over hele Sverige er Skoleprogrammet forenkret ved Lov paa en saa detailleret Maade, at Undervisningen er aldeles ens i de højere Stoler over hele Landet. I alle Førsteklasser læses det samme i hele Sverige, i alle Andenklasser ligeledes, osv., hvilket, hvis det har nogen Ulempe paa anden Maade, hvad jeg ikke ved, har den meget praktiske Fordel, at naar man bor i en lille By, som f. Eks. her i Danmark i Søby eller Mariager, hvor der kun er en saadan enklasket eller toklasket Skole, og man havde haft sin Søn gaaende i den Skole i 1 eller 2 Aar, saa kunde man, naar man flyttede over til en anden By, lade ham fortsætte umiddelbart i den efterfølgende Klasse, idet han vilde have lært nøjagtigt det samme i den tidligere Skole, som han skulde have lært i den ny. Denne Ensartethed har altsaa sine praktiske Fordele.

Nu vil man maaste optafte det Spørgsmaal: Naar man har det saa ideelt indrettet i Sverige, hvorledes undgaar man da, at Alverden sætter sine Børn i de højere Stoler og ikke i Folkeskolen? Ja, det undgaar man ganske simpelt derved, at en Elev ikke uden videre kan komme ind i disse Läroverk. Der optages for det første ingen, som ikke er fyldt 9 Aar, og deri ligger, at Undervisningen efter den svenske Lovgivnings Mening i de første 3 Aar skal være givet andetsteds, nemlig i den almindelige Folkeskole. Der have vi altsaa det samme, som det erede Medlem for Kjøbenhavns Amts 2den Valgkreds ønskede, og som ogsaa jeg i høj Grad sætter Pris paa, nemlig en Anvisning paa Fællesundervisning for alle Samfundsklassers Børn i de 3 første Aar. Nu er det imidlertid heller ikke i den Henseende saa ideelt i Sverige, at alle benytte denne fælles Undervisning. Ogsaa der er der honnet Ambition og meget andet, som gør, at nogle Folk ikke ville lade deres Børn gaa i Folkeskolen; men saa er der den Frihed i Landet, hvilket ogsaa i det mindste jeg ønsker — og jeg forstod ogsaa det, erede Medlem saaledes, at heller ikke han ønskede Statstvang — saa man kan lade